

Fallolyckor i kommun- och landstingssektorn

afa
FÖRSÄKRING

Innehåll

<i>Sammanfattning</i>	3
<i>Bakgrund</i>	4
<i>Om rapporten</i>	4
<i>Fallolyckor i kommun- och landstingssektorn</i>	5
<i>Fall i samma höjd</i>	7
<i>Fall utomhus</i>	9
<i>Fall inomhus</i>	10
<i>Fall från höjd, stega eller trappa</i>	11
<i>Fall från höjd</i>	13
<i>Fall i trappa</i>	13
<i>Fall från stega</i>	14
<i>Ålder och skaderisk</i>	14
<i>Utveckling över tid</i>	16
<i>Vilka delar av kroppen skadas?</i>	17
<i>Förebyggande åtgärder</i>	18
<i>Bilaga</i>	19

AFA Försäkring ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet. Våra försäkringar är bestämda i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter och vi försäkrar drygt fyra miljoner människor i privat näringsliv, kommuner, landsting och regioner. AFA Försäkring drivs utan vinstsyfte och förvaltar cirka 200 miljarder kronor. En viktig del av vår verksamhet är att stödja forskning och projekt som aktivt syftar till att förbättra arbetsmiljön. AFA Försäkring har cirka 600 medarbetare och ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK.

Sammanfattning

- Fall är den vanligaste händelsen som leder till en allvarlig arbetsolycka. Fallolyckor orsakar 42 procent av alla allvarliga arbetsolyckor.
- Kvinnor i åldersgruppen 56–64 har en förhöjd risk att drabbas fallolyckor.
- Bland vårdbiträden, undersköterskor och personliga assistenter m.fl. är risken för kvinnor i åldrarna 56–64 år 2,2 gånger högre än risken för kvinnor i genomsnitt i yrkesgruppen att drabbas av en allvarlig arbetsolycka till följd av fall i samma höjd.
- Bland personal på fritidshem och förskola har kvinnor i åldrarna 56–64 år 2,4 gånger högre risk att drabbas av en allvarlig arbetsolycka till följd av fall i samma höjd jämfört med genomsnittet för kvinnor i yrkesgruppen.
- Den vanligaste konsekvensen av en fallolycka är fraktur i arm, därefter fraktur i ben.
- Hälften av de allvarliga fallolyckorna leder till bestående men i form av medicinsk invaliditet. Graden av medicinsk invaliditet är i genomsnitt 3 procent.

Bakgrund

Att ramla och falla är det vanligaste händelseförloppet som leder till en allvarlig olycka i arbetslivet. AFA Försäkring har tidigare visat att nästan fyra av tio allvarliga arbetsolyckor orsakas av fall. Särskilt vanliga är denna typ av olyckor bland anställda i kommun- och landstingssektorn. Därför är det angeläget att göra en sammanställning av fallolyckor inom denna sektor.

Om rapporten

Rapporten baseras på statistik ur AFA Försäkrings skadedatabas. Skadedatabasen är en unikt omfattande kunskapskälla om arbetsskador i Sverige. Mer än fyra miljoner svenskar omfattas av den kollektivavtalade arbetsskadeförsäkringen.

I rapporten presenteras statistik över fallolyckor, det vill säga när den anställde har ramlat utan påverkan från annan person. Fallolyckor som har uppstått på grund av att exempelvis en patient, barn eller brukare har ramlat över en anställd ingår inte. Olyckor som uppstår med påverkan från annan person redovisas i AFA Försäkrings årsrapport. Årsrapporten, Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro innehåller statistik över allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro inom AFA Försäkrings kollektiv och ges ut i maj.

Den här rapporten beskriver allvarliga arbetsolyckor orsakade av fall bland anställda i kommun- och landstingssektorn. Grunden för statistiken är skador som inträffat under 2008–2013 och som har gett ersättningar från Trygghetsförsäkring vid arbetsskada- kommuner och landsting, TFA-KL.

Arbetsskadeförsäkringen

TFA-KL omfattar samtliga anställda i kommuner, landsting/regioner, Svenska kyrkan och kommunalt ägda företag.

Med en allvarlig arbetsolycka menas att den har lett till minst en månads sjukskrivning eller bestående men i form av medicinsk invaliditet.

Medicinsk invaliditet är ett försäkringsmedicinskt mått som anges i procent (%). Det är ett mått på den bestående kroppsliga funktionsnedsättningen till följd av arbetsskadan. Den medicinska invaliditetsgraden avgörs först då skadan har nått ett stationärt tillstånd och inga förändringar är att vänta. Fram till dess görs en preliminär uppskattning av skadans svårighetsgrad.

Totalt har 12 871 allvarliga arbetsolyckor inträffat under 2008–2013 i kommun- och landstingssektorn, av dessa har 5 445 klassificerats som fallolyckor.

Statistiken som presenteras i rapporten är mer detaljerad för kvinnor än för män. Detta beror på att hela 80 procent av de anställda i kommun- och landstingssektorn är kvinnor och det statistiska underlaget blir då större.

Fallolyckor kan delas in i två grupper, *fall från höjd* och *fall i samma höjd*. Fall från höjd innefattar olyckorna *fall från höjd*, *stege* och *fall i trappa*. Fall i samma höjd innefattar olyckstyperna *ramla inne*, *ramla ute* och *ramla, oklart inne/ute*. Den sistnämnda olyckstypen innebär att det inte framgår av händelsebeskrivningen om personen har ramlat inomhus eller utomhus.

I rapporten är antalet sjukfall per 1 000 sysselsatta beräknat. Till beräkningarna har sysselsättningsstatistik från Statistiska Centralbyråns yrkesregister använts. Yrkesregistret innehåller information om den arbetande befolkningens yrkestillhörighet. Statistiken omfattar alla över 16 år som ansetts ha varit förvärvsarbetande i november månad under referensåret och som är folkbokförda i Sverige den 31/12 referensåret.

Yrkesinformationen gäller det yrke individen ansetts ha haft i november referensåret. Den ålder som redovisas gäller uppnådd ålder vid årets slut. Som förvärvsarbetande räknas alla som har arbetat i minst en timme per vecka i november månad.

Fallolyckor i kommun- och landstingssektorn

Av de allvarliga olyckorna som har inträffat under åren 2008–2013 har 75 procent drabbat kvinnor och av de allvarliga fallolyckorna har 81 procent drabbat kvinnor. Cirka 46 procent av alla allvarliga olyckor som drabbar kvinnor är en fallolycka. För män är motsvarande andel cirka 31 procent.

Ungefär hälften av alla fallolyckor leder till någon form av bestående men, medicinsk invaliditet. Vanligast bland kvinnor är att man får medicinsk invaliditet på grund av frakturer i armar.

I **tabell 1** visas antalet fallolyckor som har inträffat i kommun och landstingssektorn under åren 2008–2013.

Tabell 1.

Allvarliga olyckor i kommun- och landstingssektorn fördelat på typ av fallolycka och kön. 2008–2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totalsumma
Kvinnor							
Fall från höjd	22	17	12	15	24	14	104
Fall i trappa	89	73	114	85	86	70	517
Ramla inne	204	232	228	216	251	198	1 329
Ramla oklart inne/ute	6	23	43	37	78	90	277
Ramla ute	279	335	424	384	334	405	2 161
Stege	6	8	4	4	8	3	33
Övriga olyckor	694	699	898	859	966	1 044	5 160
Summa	1 300	1 387	1 723	1 600	1 747	1 824	9 581
Män							
Fall från höjd	18	11	6	14	10	12	71
Fall i trappa	22	16	21	13	24	14	110
Ramla inne	22	31	40	43	35	18	189
Ramla oklart inne/ute	4	4	6	13	11	20	58
Ramla ute	72	75	83	90	80	86	486
Stege	19	17	17	16	28	13	110
Övriga olyckor	365	333	382	391	393	402	2 266
Summa	522	487	555	580	581	565	3 290
Totalsumma	1 822	1 874	2 278	2 180	2 328	2 389	12 871

Det vanligaste i kommun- och landstingssektorn är att allvarliga olyckor beror på fall i samma höjd. Den vanligaste olyckstypen är fall i samma höjd utomhus, *ramla ute*. Fall från höjd förekommer oftare inom i privat sektor.

I **diagram 1** och **diagram 2** illustreras fördelningen av olyckstyperna i procent per kön. Fall från höjd och stegar är vanligare bland män än bland kvinnor.

Diagram 1

Fallolyckor som inträffat under åren 2008–2013 fördelat på typ av fallolycka. Kvinnor. (antal olyckor: 4 421)

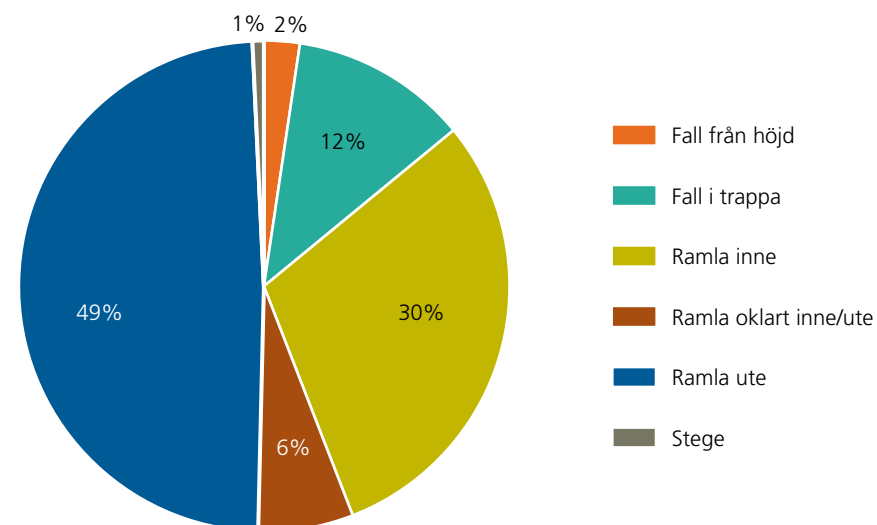
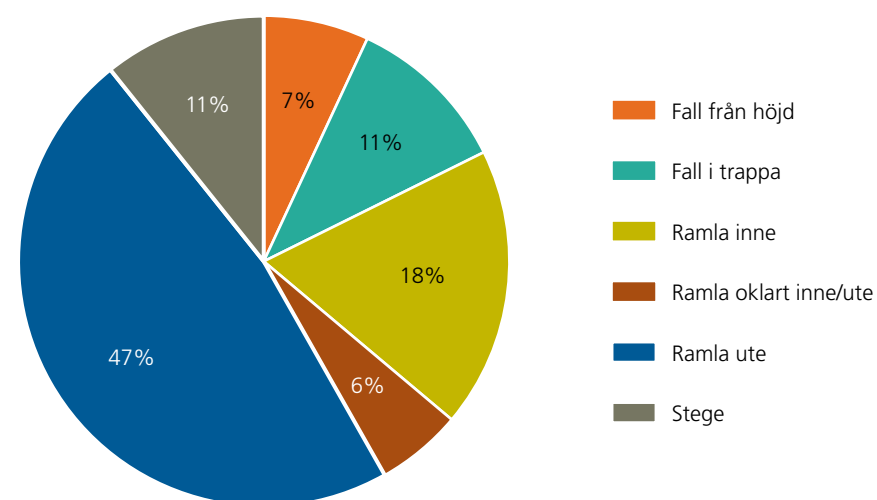

Diagram 2

Fallolyckor som inträffat under åren 2008–2013 fördelat på typ av fallolycka. Män. (antal olyckor: 1 024)

Fall i samma höjd

I **diagram 3** och **diagram 4** visas de yrkesgrupper som drabbas av fall i samma höjd för kvinnor och för män.

Diagram 3.

Fall i samma höjd fördelade på yrkesgrupp. Kvinnor 2008–2013 (antal olyckor: 3 767)

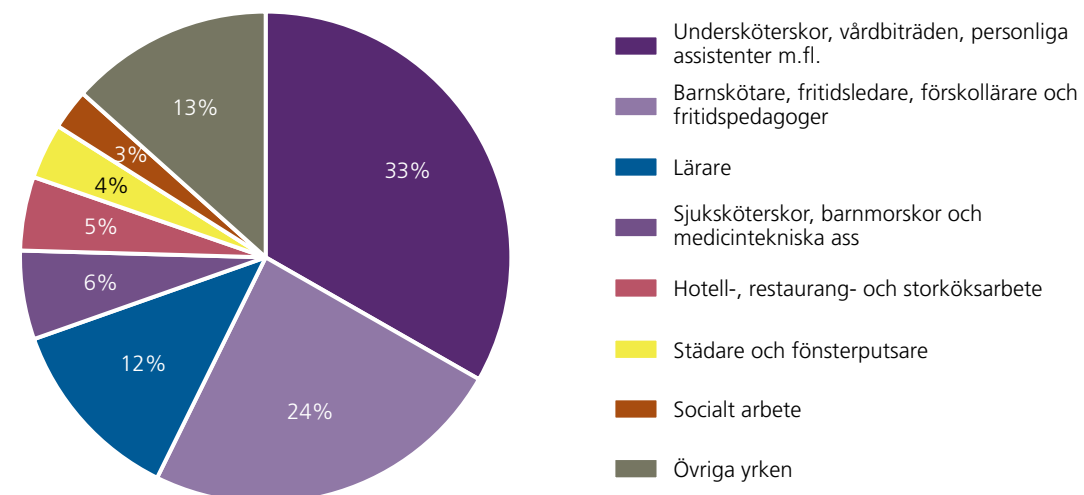
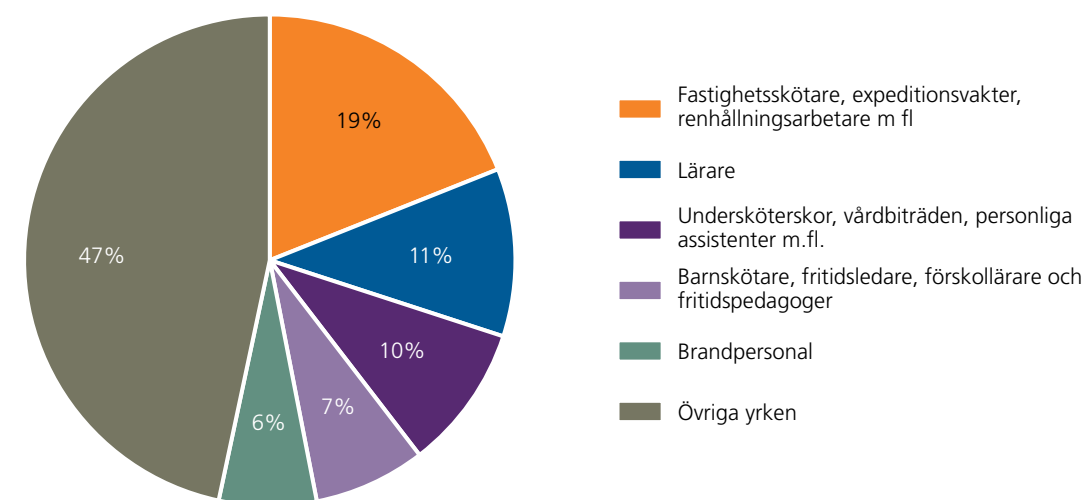

Diagram 4.

Fall i samma höjd fördelade på yrkesgrupp. Män 2008–2013 (antal olyckor: 733)

En tredjedel av alla fallolyckor i samma höjd bland kvinnor drabbar yrkesgruppen *undersköterskor, vårdbiträden och personliga assistenter m.fl.* En fjärdedel av fallolyckorna inträffar bland kvinnor som arbetar i förskola och fritidshem, *förskollärare, fritidspedagoger, barnskötare och fritidsledare*. Bland *lärare* är motsvarande andel 12 procent. Mer än hälften, 53 procent, av kvinnorna som drabbas arbetar i vårdyrken, och 36 procent arbetar i förskolan och skolans värld.

Bland män som drabbas av fall i samma höjd är den största yrkesgruppen, *fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.*, en femtedel av alla olyckor drabbar män som tillhör yrkesgruppen. *Lärare* drabbas av 11 procent av alla fallolyckor från samma höjd, och 10 procent av olyckorna drabbar *undersköterskor, vårdbiträden och personliga assistenter m.fl.*

Risken att drabbas av ett fall i samma höjd beräknad som antalet olyckor per 1 000 sysselsatta anges i **tabell 2**.

Tabell 2.

Årlig risk (antal fall per 1 000 sysselsatta) att råka ut för ett allvarligt arbetsolycksfall till följd av fall i samma höjd fördelat på kön och yrkesgrupper

	Kvinnor	Män	Båda könen
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	*	1,9	2,1
Städare och fönsterputsare	1,5	*	1,5
Barnskötare, fritidsledare, förskollärare och fritidspedagoger	1,1	*	1,1
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	0,8	0,3	0,8
Lärare	0,8	0,4	0,7
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	1,1	*	0,6
Socialt arbete (socialsekreterare, kuratorer m.fl.)	0,5	*	0,5
Sjuksköterskor, barnmorskor och medicintekniska ass	0,5	*	0,5
Alla yrken	0,8	0,6	0,8
* Färre än 10 olyckor per år			

I genomsnitt inträffar 0,8 fallolyckor på grund av fall i samma höjd per 1 000 sysselsatta och år. De sker något fler fall per 1 000 sysselsatta bland kvinnor än bland män. Flest antal fallolyckor per 1000 sysselsatta inträffar bland *fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.* I genomsnitt inträffar 2,1 allvarliga olyckor till följd av fall i samma höjd per 1 000 sysselsatta och år i yrkesgruppen. Yrkesgruppen är mansdominerad och bland kommunalt anställda utgör *fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.* cirka 1,5 procent av alla sysselsatta.

Städare och fönsterputsare har också en risk över genomsnittet, 1,5 olyckor per 1 000 sysselsatta. Yrkesgruppen är kvinnodominerad och utgör också en relativt låg andel av de kommunalt sysselsatta.

I de större yrkesgrupperna *barnskötare, fritidsledare, förskollärare och fritidspedagoger* och *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.* inträffar 1,1 respektive 0,8 fallolyckor till följd av samma höjd per 1 000 sysselsatta och år.

Fall utomhus

Fall i samma höjd utomhus är den vanligaste fallolyckan, *ramla ute*. Alla som förflyttar sig utomhus i tjänsten riskerar att drabbas. En större andel av fallolyckorna sker också vintertid, under november till och med mars, jämfört med andra olyckstyper. Även inomhusmiljön kan påverkas av vinterklimat och det förekommer att halkolyckor sker inomhus på grund av att till exempel snö fastnat under skorna.

Nästan 70 procent av alla fallolyckor utomhus sker under november till mars. Bland kvinnliga *undersköterskor, vårdbiträden och personliga assistenter m.fl.* och städare sker 75 procent av olyckorna under vintertid.

Bland *undersköterskor, vårdbiträden och personliga assistenter* är det vanligt att man ramlar på väg till och från brukare.

Kvinna, 33 år

Yrke: vårdbiträde/personlig assistent,

Jag förflyttade mig mellan två brukare. Jag ramlade på trottoaren på grund av snö och halka.

Konsekvens: Fraktur på hand, medicinsk invaliditet 2 procent

Kvinna, 29 år

Yrke: Vårdbiträde/personlig assistent

Jag var på väg in till brukare. Jag halkade på en isfläck. Jag föll.

Konsekvens: Fraktur på ulnaskaftet (underarm), sjukskriven i mer än 30 dagar.

Kvinna, 51 år

Yrke: Grundskollärare

Jag gick utomhus och halkade på en isfläck, det var osaltat. Jag föll till marken.

Konsekvens: Fraktur på nedre delen av radius (underarm), medicinsk invaliditet 2 procent

Man, 53 år

Yrke: Lärare i estetiska och praktiska ämne

Var på väg till lektion. Halkar på en isfläck, föll och tog emot mig med höger arm.

Konsekvens: Fraktur på radius (underarm) med icke specificerad lokalisation, sjukskriven i mer än dagar

Olyckor som sker under vår, höst och sommar orsakas av att den skadade till exempel har trampat snett, halkat på löv eller blött gräs, snubblat över ojämnheter i marken eller ramlar på grund av dålig sikt.

Kvinna, 41 år

Yrke: Administrativ assistent

Gick över en gräsmatta för att hämta en bil. Trampade fel i en håla och slog mig.

Konsekvens: Distorsion (förvriddning) i fotled, sjukskriven i mer än 30 dagar.

Kvinna 62 år

Yrke: Administratör

Går på marken. Ojämn stenbeläggning gjorde att jag snubblade. Jag föll handlöst mot marken.

Konsekvens: Fraktur på patella (knäskål), medicinsk invaliditet 3 procent.

Kvinna, 63 år

Yrke: Fritidsledare

Jag gick på skolgården och ramlade då jag gick på blöta löv på marken.

Konsekvens: Fraktur på nedre delen av radius (underarm) , sjukskriven i mer än 30 dagar.

Man, 24 år

Yrke: Vårdbiträde

Gick från grupplokaler till vårdtagare. Dåligt upplyst gångväg. Snavade och föll.

Konsekvens: Fraktur på övre delen av ulna (armbåge), sjukskriven i mer än 30 dagar.

Fall inomhus

Fall i samma höjd inomhus beror bland annat på att man snubblar över föremål, halkar eller trampar snett. Personal inom hemtjänsten kan råka ut för fallolyckor i patienter och brukares hem.

Kvinna, 54 år

Yrke: Undersköterska

Var hemma hos boende. Skulle hämta tvättlappar i badrummet. Fastnar med foten och snubblar till.

Konsekvens: Fraktur på radius (underarm), medicinsk invaliditet (grad ej fastställd)

Kvinna 64 år

Yrke: Undersköterska

Jag halkade i en boendens spyor som låg på golvet.

Konsekvens: Fraktur på övre delen av humerus (överarm), medicinsk invaliditet 5 procent

Städare halkar ofta på blöta golv inomhus.

Kvinna, 48 år,

Yrke: Städare

Går för att moppa golv. Halkade och föll p.g.a. våta skor och slutande golv.

Konsekvens: Fraktur på laterala malleolen (fotled), medicinsk invaliditet, 0,5 procent

Inom vården förekommer att sjuksköterskor halkar och snubblar i korridorer

Kvinna, 34 år

Yrke: Operationssköterska

Ramlade på en spritfläck på golvet, ådrog sig ben- och mjukdelsskador i höger handled.

Konsekvens: Distorsion (förvriddning) i handled, medicinsk invaliditet, grad ej fastställd

Fall från höjd, stega eller trappa.

Fall från höjd är en vanlig olyckstyp i privat sektor, men det förekommer även i kommun- och landstingssektorn. Risken att falla från en höjd är högre bland män än bland kvinnor. Kvinnor drabbas oftare av fall i trappa och män oftare av fall från stegar och andra höjder. Risken att drabbas av ett fall från höjd är lägre än att drabbas av ett fall i samma höjd.

I **diagram 5** och **diagram 6** visas vilka yrkesgrupper som drabbas för kvinnor respektive män.

Diagram 5.

Fall från höjd fördelat efter yrkesgrupper. Kvinnor 2008–2013. (antal olyckor: 654)

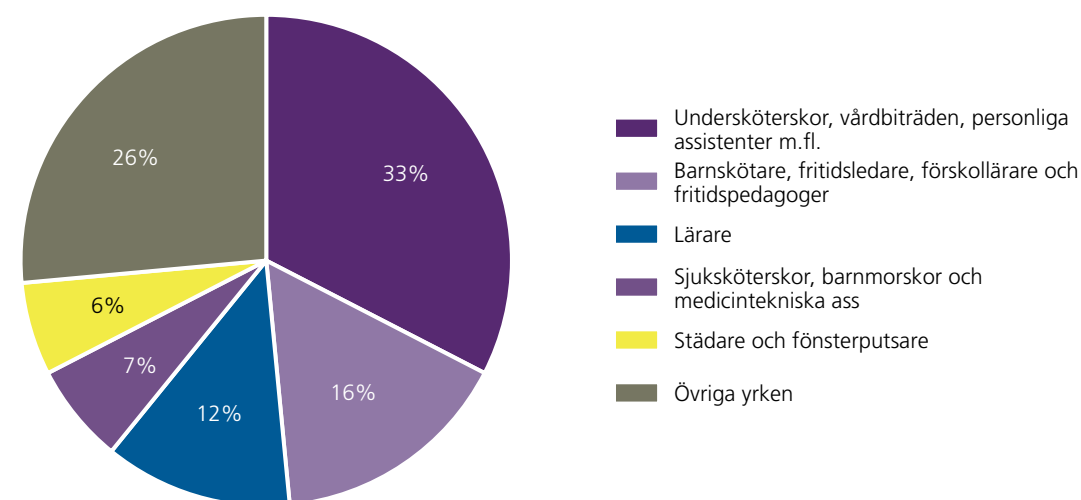
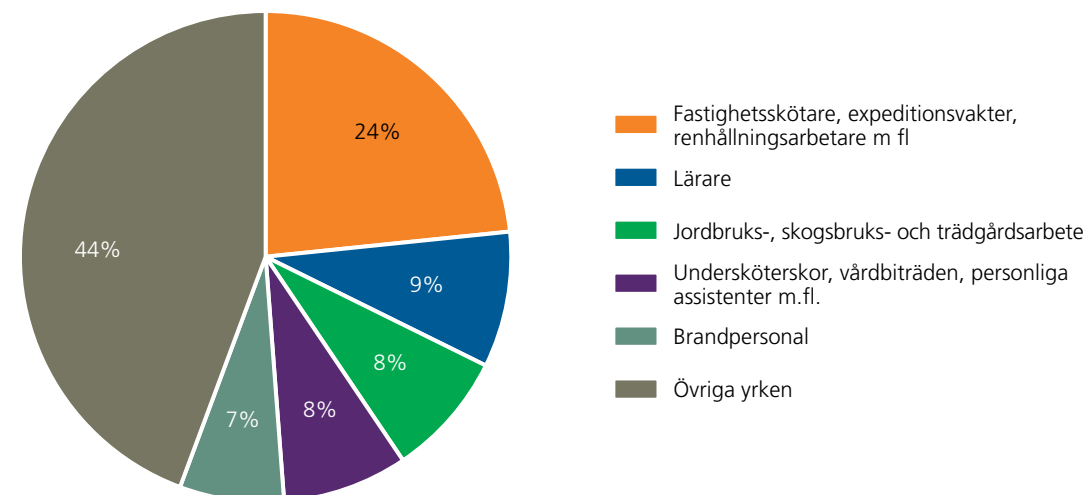

Diagram 6.

Fall från höjd fördelat efter yrkesgrupper. Män 2008–2013. (antal olyckor: 291)

Bland kvinnor är en tredjedel och den största yrkesgruppen av de som drabbas *undersköterskor, vårdbiträden och personliga assistenter*. Den näst största yrkesgruppen är personal i fritidshem och förskola som utgör 16 procent av olycksfallen.

Bland män tillhör en fjärdedel av de drabbade yrkesgruppen *fastighetsskötare, expeditionsvakter och renhållningsarbetare*. *Lärare* är den näst mest drabbade gruppen och därefter kommer *jordbruks- skogsbruk och trädgårdsarbete*, som i kommunal sektor mest innefattar trädgårdsarbete.

Risken att drabbas av ett fall från höjd beräknad som antalet olyckor per 1 000 sysselsatta anges i **tabell 3**.

I genomsnitt inträffar 0,2 fall från höjd per 1 000 sysselsatta och år i kommun- och landstingssektorn. Risken är högre för män än för kvinnor. Den mest utsatta yrkesgruppen är *fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m fl.* som drabbas av 0,9 allvarliga olyckor till följd av fall från höjd per år och 1 000 sysselsatta.

Tabell 3.

Årlig risk (antal fall per 1 000 sysselsatta) att råka ut för ett allvarligt arbetsolycksfall till följd av fall från höjd fördelat på kön och yrkesgrupper.

	Kvinnor	Män	Båda könen
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m fl.	*	0,9	0,9
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	0,1	*	0,1
Barnskötare, fritidsledare, förskollärare och fritidspedagoger	0,1	*	0,1
Lärare	0,1	*	0,1
Alla yrken	0,1	0,2	0,2
* Färre än 10 fall per år			

Fall från höjd

Fastighetsskötare faller från stegar, högre höjder, till exempel tak, men även från stolar.

Man, 41 år

Yrke: Fastighetsskötare

Rensa hängrynnor på taken. Föll ner och skadade ryggen.

Konsekvens: Fraktur på ländkota, sjukskriven i mer än 30 dagar.

Kvinna, 62 år

Yrke: Fastighetsskötare

Jag vattnade blommor i kyrkfönstren. Jag ramlade från en stol och föll på armen.

Konsekvens: Fraktur på andra och icke specificerade delar av handled och hand, 2 procents medicinsk invaliditet.

Falloyckor från höjd i skolan och förskolan inträffar exempelvis när personal behöver ställa sig på en stol eller pall för att hänga upp eller hämta något. Det gäller även personal inom vården.

Kvinna, 53 år

Yrke: Barnskötare

Skulle hämta en sak i ett skåp. Skon slog fast på stolen. Jag föll.

Konsekvens: Fraktur på övre delen av radius (underarm), sjukskriven i mer än 30 dagar.

Kvinna, 64 år

Yrke: Vårdbiträde

Byte av gardiner. Trampade snett. Föll handlöst i golvet.

Konsekvens: Fraktur på nedre delen av radius (underarm), 2 procents medicinsk invaliditet

Fall i trappa

Fall i trappa kan orsakas av halka och dålig sikt, men också på grund av bristande uppmärksamhet.

Kvinna, 51 år

Yrke: Sjukgymnast

Gick i trappa, mobil ringde, skulle ta upp mobilen. Gjorde två saker samtidigt. Gick i trappa och använde mobiltelefon, stukade foten

Konsekvens: Distorsion (förvriddning) i andra och icke specificerade delar av fot, sjukskriven i mer än 30 dagar.

Kvinna, 55 år

Yrke: Undersköterska

Fick ett larm, sprang och skulle hämta en nyckel. Halkade i den isbelagda trappan. Ramlade framåt i trappan.

Konsekvens: Lumbago (ländryggsmärta med ischias) med ischias, sjukskriven i mer än 30 dagar.

Fall från stegen

Fall från stegen inträffar ofta när stegen välter till exempel på grund av dåligt underlag, att man tappar balansen eller en dålig stegen.

Man, 57 år

Yrke: Elektriker

Gick upp på en stegen för att byta lampa på ytterbelysningen ovanför entréport. Stegen stod lite ostadigt på det ojämna underlaget och den gled bakåt och jag föll ner ca 1,5m ner på marken

Konsekvens: Icke specificerad luxation (icke specificerad urljedvridning) i armbåge, sjukskriven i mer än 30 dagar

Man, 47 år

Yrke: Fastighetsskötare

Rensade takrännor intill skolvägg. Stegen för ihop och jag föll ned på stenplattorna under.

Konsekvens: Ytlig skada övre extremitet (arm, nyckelben, axel eller skuldra), nivå ospecificerad, medicinsk invaliditet, 1 procent

Ålder och skaderisk

Det är tydligt att den äldsta åldersgruppen, 56–64 år är hårdast drabbad av allvarliga arbetsolyckor till följd av fall. Det förklaras på två sätt. Samma händelse ger större konsekvenser ju äldre man är, till exempel är det högre risk att få en fraktur och läkningsprocessen går långsammare. Risken att ramla ökar på grund av att man har sämre balans, smidighet och reaktionsförmåga i högre ålder.

I **diagram 5** och i **diagram 6** visas antal olycksfall och överrisker för vissa åldersgrupper fördelat på händelse och yrkesgrupp.

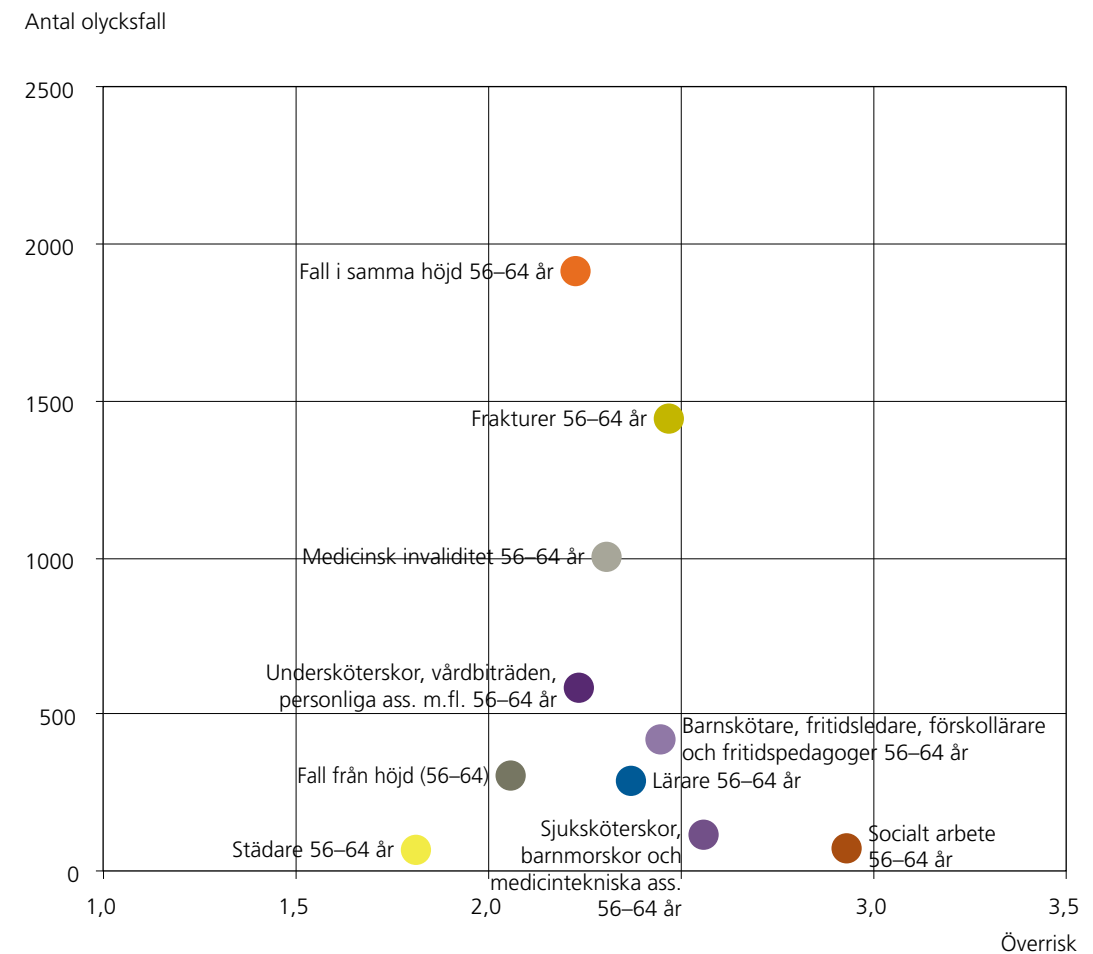
En överrisk ska tolkas på följande sätt. Kvinnor i åldersgruppen 56–64 år har en överrisk att drabbas av en allvarlig olycka till följd av fall i samma höjd som är lika med 2,2. Det betyder att de har en 2,2 gånger högre risk än kvinnor i genomsnitt i kommun- och landstingssektorn.

Undersköterskor, vårdbiträden och personliga assistenter har en 2,2 gånger så hög risk att drabbas av en allvarlig olycka till följd av fall i samma höjd om de är i åldersgruppen 56–64 år jämfört med kvinnor i genomsnitt inom yrkesgruppen.

Kvinnor i åldersgruppen 56–64 år har också en 2,5 gånger högre risk att drabbas av frakturer, och en 2,3 gånger högre risk att drabbas av medicinsk invaliditet efter ett fall i samma höjd.

Diagram 7.

Överrisk att drabbas av en falloolycka efter åldersgrupp, händelse, konsekvens och yrke. Kvinnor 2008–2013 (sh=samma höjd)

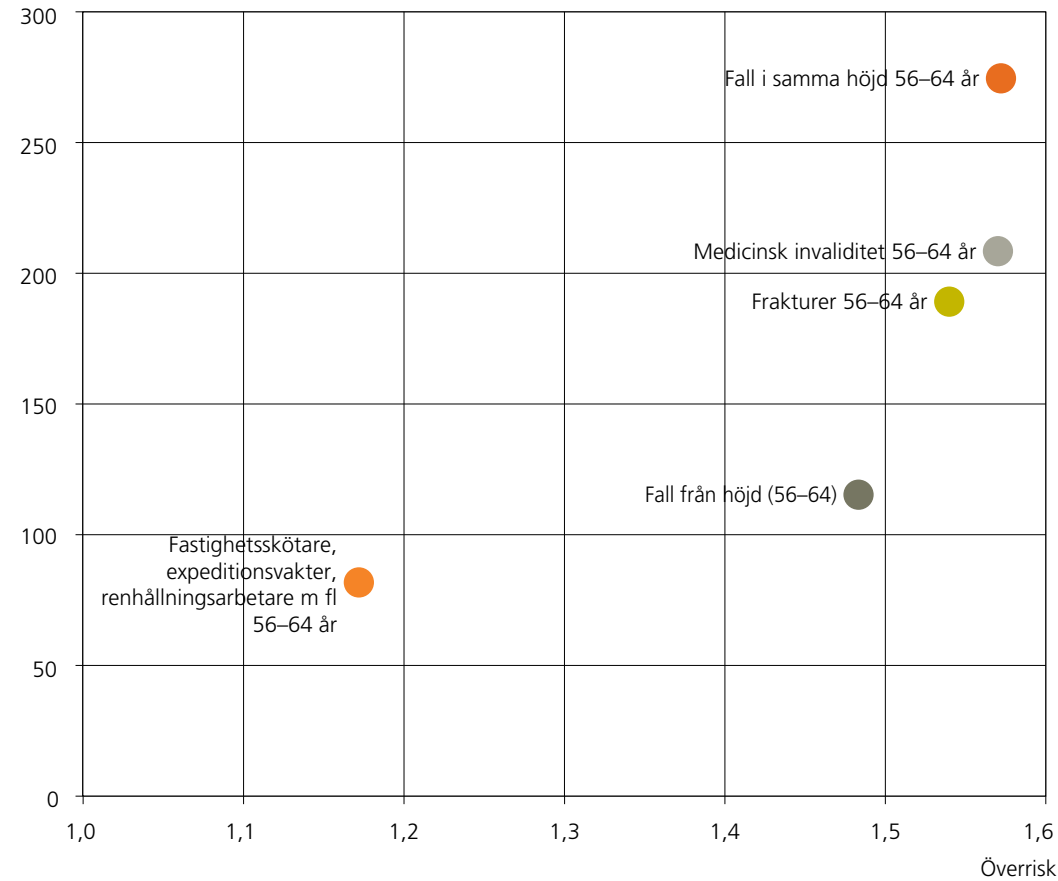

Eftersom antalet anställda män är färre i kommun och landstingssektorn redovisas inte lika detaljerad information på yrkesnivå som för kvinnor. I diagram 6 visas överrisker för män för alla typer av falloolyckor. Även män i åldrarna 56–64 år har en överrisk att drabbas av konsekvenser av falloolyckor, men den är inte lika stor som för kvinnor. Män i åldersgruppen har en 1,5 gånger högre risk att drabbas av fall från höjd och en 1,6 gånger högre risk att drabbas av fall i samma höjd jämfört med män i genomsnitt. I den yrkesgrupp som har flest fall olyckor, *fastighetsskötare, expeditionsvakter och renhållningsarbetare* har män i åldrarna 56–64 år en 1,2 gånger högre risk att drabbas av en falloolycka, antingen från höjd eller från samma höjd.

Diagram 8.

Överrisk att drabbas av en fallolycka efter åldersgrupp, händelse, konsekvens och yrke. Män 2008–2013

Antal olycksfall

Utveckling över tid

Antalet fallolyckor per 1 000 sysselsatta är relativt stabilt över tiden. En viss ökning kan noteras från 2010 och framåt, det kan förklaras med snörika vintrar.

Tabell 4

Allvarliga arbetsolyckor orsakade av fall, årlig risk, antal fall per 1 000 sysselsatta fördelat på typ av fallolycka. Båda könen

	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Fall från höjd, stege eller trappa	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1
Fall i samma höjd	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
Alla typer av fallolyckor	0,8	0,9	1,0	0,9	1,0	1,0
*Uppgifter för 2013 är preliminära						

Vilka delar av kroppen skadas?

Bild 1

Skador från allvarliga fallolyckor 2008–2013 fördelade på skadad kroppsdel. Kvinnor (antal=4421)

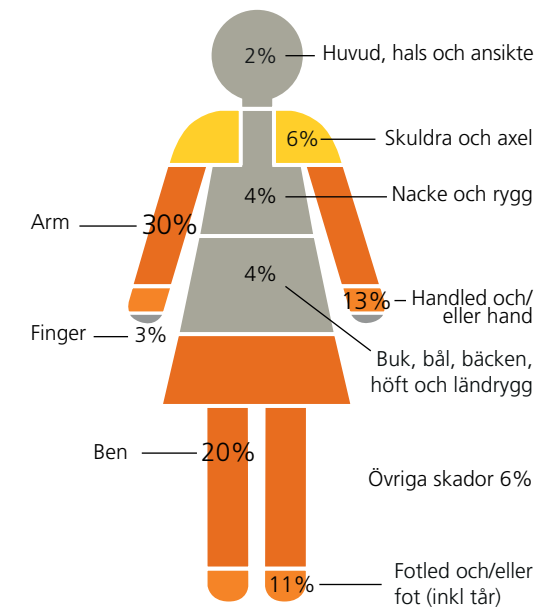
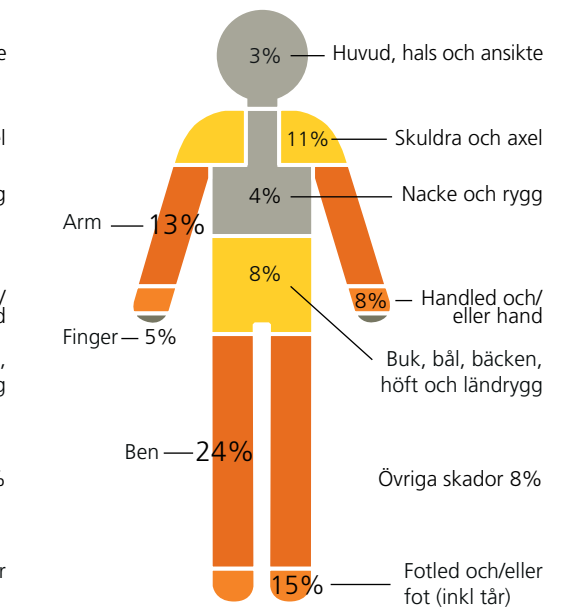

Bild 2

Skador från allvarliga fallolyckor 2008–2013 fördelade på skadad kroppsdel. Män (antal=1024)

Den vanligaste skadan är fraktur i armen, 30 procent av kvinnornas skador till följd av fall är armskador och 20 procent är bensskador. Hand och handled är också utsatta kroppsdelar, särskilt bland kvinnor. En väldigt typisk skada vid fall i samma uppstår på grund av att man tar emot sig med armar och händer.

Bland män är skador i ben vanligast, 24 procent av skadorna är bensskador. Därefter kommer skador i fot- och fotled som utgör 15 procent av männens skador. Skador i fötter inträffar exempelvis om man trampar snett eller faller från höjd, stege eller i trappa.

Förebyggande åtgärder

Risken att skada sig allvarligt av fall i samma höjd är åldersrelaterad. I rapporten visas att kvinnor i åldersgruppen 56–64 har en överrisk att drabbas av en allvarlig fallolycka. Risken är dessutom förhöjd under vintertid. Överrisken är extra tydlig för stora personalgrupper inom vård, skola och omsorg.

För olyckor som sker utomhus vintertid ska man tänka på:

- Halkskydd på frekventa in- och utgångar
- Sandning och snöröjning
- Broddar och ändamålsenliga skor
- Särskilda åtgärder kan krävas i utsatta miljöer som skolgårdar, gångbanor, förskolan etcetera
- Halkutbildning för äldre arbetskraft

För olyckor inomhus:

- Undvika blöta golv
- Undvika hinder i korridorer och andra frekventa förflytningsvägar i arbetsmiljön
- Ändamålsenliga skor
- Särskild analys av fallrisker i patienters, brukares och vårdtagares hemmiljö
- Utbildning i förflyttningsteknik i omvårdnadssituationer
- För fall från höjd:
- Använda stegar och pallar med fallskydd
- Förse personalen med relevanta arbetsredskap för arbete på höjd (undvika stolar)

Åtgärderna bör riktas mot alla anställda, men särskild hänsyn bör tas till den äldre arbetskraftens risker.

Yrkesgrupper i rapporten

Yrkesgrupperna i rapporten baseras på standard för svensk yrkesklassificering, SSYK 96.

Barnskötare, fritidsledare, förskollärare och fritidspedagoger		Sjuksköterskor, barnmorskor och medicintekniska ass	
Barnskötare m.fl.	5131	Akutsjuksköterskor m.fl.	2233
Förskollärare och fritidspedagoger	3310	Andra sjuksköterskor med särskild kompetens	2236
Fritidsledare	3462	Avdelningschefer, vårdavdelning/mottagning	2232
Brandpersonal		Barnmorskor	2231
Brandmän	5151	Barnsjuksköterskor	2234
Fastighetsskötare, expeditivakter, renhållningsarbetare m.fl.		Distriktssköterskor	2235
Fasighetsskötare	7137	Geriatrisksjuksköterskor	3233
Mätaravläsare	9143	Operationssjuksköterskor	3232
Vaktmästare	9142	Röntgensjuksköterskor	3235
Övrig säkerhetspersonal	5159	Sjuksköterskor, medicin/kirurgi	3231
Hotell- restaurang och storköksarbete		Sjuksköterskor, psykiatrisk vård	3234
Hovmästare, servitörer och bartendrar	5123	Övriga sjuksköterskor	3239
Kockar och kokerskor	5122	Socialt arbete	
Köks- och restaurangbiträden	9130	Behandlingsassistenter m.fl.	3461
Storhushållsföreståndare m.fl.	5121	Chefer för mindre enheter inom vård och omsorg	1318
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete		Psykologer m.fl.	2491
Chefer för mindre företag inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	1311	Socialsekreterare och kuratorer	2492
Fiskare	6152	Städare och fönsterputsare	
Förare av jordbruks- och skogsmaskiner	8331	Fönsterputsare	9123
Husdjursuppfödare och husdjurskötare	6121	Hotell och kontorsstädare m.fl.	9122
Medhjälpare inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	9210	Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	
Skogsbrukare	6140	Skötare och vårdare	5134
Trädgårdsanläggare m.fl.	6113	Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.	5132
Trädgårdsodlare	6112	Vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	5133
Växtodlare och djuruppfödare, blandad drift	6130	Övrig vård- och omsorgspersonal	5139
Övriga djuruppfödare och djurskötare	6129		
Lärare			
Andra lärare och instruktörer	3320		
Grundskollärare	2330		
Gymnasielärare i allmänna ämnen	2321		
Gymnasielärare i yrkesämnen	2322		
Lärare i estetiska och praktiska ämnen	2323		
Personaltjänstemän och yrkesvägledare	2412		
Skol- och utbildningskonsulenter m.fl.	2351		
Speciallärare	2340		
Universitets- och högskollärare	2310		
Övriga pedagoger med teoretisk specialistkompetens	2359		

Trygghet på jobbet för fyra miljoner människor

POSTADRESS **AFA Försäkring 106 27 Stockholm** BESÖKSADRESS **Klara Södra Kyrkogata 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** VX **08-696 40 00** FAX **08-696 45 45** INTERNET **www.afaforsakring.se**